

ԿԱՐՄԻՐ ԿԻՐԱԿԻ

Կարմիր Կիրակի: Կարմիր անունը անբացատրելի է: Հավանաբար սա էլ բնության հետ կապ ունեցող մի բան է, քանի որ Կանաչ և Կարմիր Կիրակիներին Եկեղեցում սովորություն էր այդ գույները գործածել, ինչպես՝ *Եկեղեցու վարագույրը, պատարագիչ քահանայի, դպիրների ու սարկավագների զգեստները, Սուրբ Սեղանի սփռոցները և զանազան այլ իրեր:*

Անցյալ դարի Կաթողիկոսներից երանաշնորհ Բաբգեն Կյուրեանյանը իր «Քրիստոնեական» գրքում, Կարմիր Կիրակիին նվիրված մի գեղեցիկ երգ ունի, ուր նա նմանություն է տեսնում Կարմիրի և Հիսուսի թափած արյան միջև.

«Թող կարմիր կոշվի այս նազելի օրը, որովհետև Տերը երևում է ինչպես Չառի կիրակի օրը: Եվ սա ինչն է կոշվում կարմիր կիրակի, որովհետև նրան պատշաճ է, քանի որ արյունով ծաղկեց» (Քրիստոնեական, 1932, Անթիլիաս, էջ 44):

Քրիստոսի արյունով ծաղկած Եկեղեցի և Նրա արյունով հաստատված Եկեղեցի:

«Տարօրինակ է, որ ժողովրդական լեզվում կանաչ-կարմիր նշանակում է նաև Ծիածան: Սահակ վարդապետ Ամատունին իր «Հայոց բառ ու բան» բառարանում գրում է. Աղեղնակ, Անանակ, Անեղնակ, Կանաչ ու Կարմիր Աղեղն, ծիածան. Ծիրանի գոտին՝ որ ամպ ու անձրևի օրերում կամարածե երևում է երկնքի երեսին: Ծիածանը, որին կոչում են կանաչ ու կարմիր Աստծու գոտին է» (Արտակ Արք. Մանուկյան, «Հայ Եկեղեցու տոները», էջ 154):

Մայր Աթոռի միաբան Հոգւ. Տ. Չառիկ Վրդ. Ավետիքյանն այս մասին ասում է.

«Կարմիր, որ գույնն է արյան, խորհրդանիշը կյանքի, կյանքի համար պայքարի ու հաղթանակի: Հաղթանակ քրիստոնեական ոգու, բայց հատկապես հաղթանակ քրիստոնեական ըմբռնումի: Այդ հաղթանակին ժառանգորդ լինելու համար մեր Եկեղեցու Հայրերի կողմից մեզ մատուցվող սուրբգրական ընթերցումները լավագույնս պենք կարող են հանդիսանալ, պենք, որ ներշնչում է, հոգևոր սնունդ է մատակարարում ու այլ կյանքի կոչում» (Չառիկ վարդապետ Ավետիքյան, Ս. Էջմիածին, 1 Ապրիլի 2002):

«Հին ժամանակներում, պսակի արարողության ընթացքում կանաչ-կարմիր ծաղկազեններ էին կապում փեսայի և հարսի վրա, իբրև խորհրդանիշ պտղաբերության: Կանաչ-կարմիր կապել նշանակում էր իրար հետ պսակել: Կարմիր կանաչե՛լ հարսանիքի ժամանակ փեսայի համար դրամ հավաքել: Կարմրականչ անե՛լ հյուրասիրության հրավեր կատարել: Սա մեր այսօրվա խնամականչն է, որը, ինչպես գիտեք տեղի էր ունենում փեսայի տանը՝ հարսի ծնողների և հարազատների համար (Արտակ Արք. Մանուկյան, «Հայ Եկեղեցու տոները», էջ 154):

Կարմիր գույնը ընդհանրապես պայքարի նշանն է: Յուրը մարդու բռնած կարմիր կտորը տեսնելիս վազում է նրա վրա՝ այն պատռելու համար: Քրիստոնեությունը երբ ուզեց իր Հարուցյալ Փրկչին պատկերով ներկայացնել, զգեստավորեց նրան կարմիրով:

Շնորհք Պատրիարք Գալուստյանը ասում է.-

«Ծանոթ է ամենքիս «կյանքը պայքար մըն է» սովորական ասությունը. պայքար՝ ոչ միայն ի խնդիր ամենօրյա հացի, այլ նաև պայքար՝ անգութ ընկերային մրցակցությանց մեջ իր տեղը, դիրքը և հալածարարականությունը պահելու համար: Մեր ամենօրյա ապրած ֆիզիքական կյանքի ամեն մեկ վայրկյանը մշտական պայքար է կյանքի քանդիչ ուժերուն դեմ: Մեր միլիոնավոր կարմիր ու ճերմակ գնդիկները մեկական պինվոր են, որոնք մշտապես կպայքարին բնաջնջելու համար մեր ֆիզիքական կյանքի բոլոր միկրոպները, կամ իյնալու՝ կովի պատնեշին վրա»:

«Նույնն է իրողությունը ԶԼԻՍՏՈՆԵԱԿԱՆ ԿՅԱՆՔԻՆ համար... Քրիստոնեական մկրտությամբ, ամեն մեկ հավատացյալ կոծովի հոգևոր կենսական նոր սկզբունքով մը... Դրոշմի խորհուրդը սահմանված է տալու հավատացյալին այն անհրաժեշտ գորությունը և կարողությունը, որով կարենա «պամենայն նեսս մուխս չարին շիջուցանել», այսինքն պայքարիլ այն այլասերիչ ու ապականիչ չար ուժերու դեմ, որոնք կսպառնան մեզի տրված հոգևոր կյանքը խաթարել, տկարացնել կամ սպաննել» (Շնորհք Պատրիարք Գալուստյան, «Գունագեղ Կիրակիներ», Իսթանբուլ, 1976, էջ 19-20):

Քրիստոնեական այս կյանքի պայքարը, այնքան էլ պարզ ու հեշտ պայքար չէ, ինչպես թվում է առաջին հայացքից, այլ կարող եմ ասել, մահու և կենաց մի կռիվ է: Քրիստոս այդ կյանքը մատնանշեց իբրև «նեղ դուռ և անձուկ ճանապարհ, որը սակայն դեպի ԿՅԱՆՔ է առաջնորդում»: Իսկ «լայն դուռը», այսինքն պայքարից խուսափելը և բնազդի ու մոլորության հեշտ և հարթ ճանապարհը ընտրելը՝ կուրորեն առաջնորդում է դեպի կորուստ: Այս նոր կյանքին տիրանալու ու այն պահելու համար մեծ ուժի կարիք կա: Քրիստոնյա լինելու համար անհրաժեշտ են եռանդ և մարտական արյնիվ ոգի, այն սովորական և պայքարելու տրամադրությունից ցուրկ մարդու գործը չէ: Հաճախ Քրիստոս և քրիստոնյան պատկերացվում են իբրև անվնաս, խաղաղասեր և այսպես կոչված «բարի» մարդիկ. իրապես այդպես է: Քրիստոնյան լեռներից հոսող քրքջացող ջուրը չէ, այլ՝ այն խոր, խաղաղ և խոշոր գետն է, որի շարժումն անգամ դժվար է նկատել և, որը, սակայն հսկայական ուժ է պարունակում իր մեջ: Իրապես էլ քրիստոնյան փոթորիկ կամ բուք ու բորան չէ, բայց հանդարտ ու առատահոս անձրև է, որը ոչ միայն կյանք է տալիս այգիներին և անդաստաններին, այլ նաև ստեղծում է մեծ գետերի ակունքները:

Քրիստոնեական կյանքը ունենալու և պահելու համար միայն ցանկությունը շատ քիչ է, կենդանի ու ապրող հավատք է պետք: Թեթև փորձերով հնարավոր չէ տիրանալ նրան, բուռն ներքին պայքար է պետք դուրս թափելու համար հին կյանքի կուտակված մոլորությունները, այլասերիչ ու ապականիչ երևույթներն ու ախորժակները՝ տեղ բացելու նոր կյանքին, որ Քրիստոսով ապահովված է մեզ համար: Ոչ մեկը հեշտ ճանապարհով չի շահել քրիստոնեական այս պայքարը: Ուժեղները միայն կարող են նրան տիրանալ: Աշխարհում, երբեմն թույլ կարծվող մարդկանց մեջ ուժի մեծ և առատ աղբյուրներ կան ու հակառակը՝ ուժեղ նկատված մարդկանց մոտ՝ քայքայիչ թուլություն: Երբեմն վարմանալիորեն ուսում չունեցող, աղքատ և պարզ սիրտ ունեցող մարդկանց մոտ ինչ սքանչելի արյնավանություն կա ու հակառակը՝ ինչ տխուր ամայություն՝ արյնավան, մեծահարուստ և իշխանավոր մարդկանց դատարկ ու կարծր սրտերում:

Պողոս Առաքյալը այս բոլորին ակնարկելով գրում էր Կորնթոսի քրիստոնյաներին. «Եղբայրներ, ձեր իսկ կոչումին նայեցեք, ըստ մարմնի՝ ոչ շատ իմաստուններ, ոչ շատ հոգրներ և ոչ շատ արկնակալներ կանչվեցին. բայց Աստված ընտրեց այս աշխարհի հիմարներին, որպեսզի ամաչեցնի իմաստուններին. և Աստված ընտրեց այս աշխարհի տկարներին, որպեսզի ամաչեցնի հոգրներին. և Աստված աշխարհի ոչ-տոհմիկներին, արհամարհվածներին և ոչինչներին ընտրեց, որպեսզի իրենք իրենց մի բան կարծողներին ոչնչի վերածի» (Ա. Կորնթ. 1:26-22):

Հեթանոսաց Առաքյալը մի ուրիշ տեղ քրիստոնյային պատկերացնում է իբրև ամբողջովին զինված մի մարտիկ: «Եվ, վերջապես, գորացեք Տիրոջով և նրա գորության կարողությամբ. և Աստծու սպառազինությունը հագեք, որպեսզի կարողանաք ընդդիմանալ սատանայի հնարքներին... Ուստի առեք Աստծու սպառազինությունը, որպեսզի կարողանաք չար օրում դեմ կանգնել չարին... Եվ առեք փրկության սաղավարտն ու Հոգու սուտերը, որ է Աստծու խոսքը» (Եփես. 6:10-19):

Իր կյանքի վերջում մեծ Առաքյալը ասում է հոգու ամբողջ խաղաղությամբ. «Պատերազմեցի բարի պատերազմը, ավարտեցի ընթացքս, պահեցի հավատը: Եվ հիմա ինձ է սպասում արդարության պսակը, որը, որպես հատուցում, ինձ պիտի տա Տերը՝ արդար Դատավորը, այն օրը, և ոչ միայն ինձ, այլ նաև բոլոր նրանց, որ սիրեցին նրա հայտնվելը» (Բ. Տիմ. 4:7):

Ուրեմն Կարմիր Կիրակին հիշեցնում է մեզ Քրիստոսի Հարությանը ապահովված մեր կյանքի կարևորագույն երեսը, թե մեր քրիստոնեական կյանքը պայքար է վատ և տգեղ երևույթների դեմ, որոնք մարդուն նվաստացնում են ու ցեխին հավասարեցնում:

Կարմիր Կիրակին մեզ այցելում է Ապրիլին կամ Մայիսին, այսինքն տարվա այն եղանակին, երբ նոր վերապարթնած բնական կյանքը պայքարի է դուրս գալիս ցրտի, խստաշունչ հովի, եղյամի, որդի և այն բոլորի դեմ, որոնք սպառնում են արթնացող կյանքին: Կարող է պատահել, որ նոր բացված, չհասած պտուղները սառեն վերահաս եղյամից, ծաղիկներից և դրանցից մի մասը թափվեն կարկուտից, սակայն ծառի և տունկի կյանքը շարունակում է իր գոյությունը՝ ապագայում պողաբերելու հույսով: Կյանքը շարունակում է իր ընթացքը և հաղթանակը, որովհետև արևը և եղանակը, որոնք օր ըստ օրե ավելի են տաքանում՝ ի նպաստ նրանց են:

Կարմիր Կիրակին քրիստոնեական քաջության հիշեցման օրն է: Քաջությունը հիմնական կետն է քրիստոնեական առաքինությունների մեջ, որը «Կարմիր Վարդան»-ի նկարագրի ամենահատկանշական գիծն էր: Վարձ նրան, ով դատարկված է այդ առաքինություններից: Մեր բարոյական և ֆիզիկական գոյությունը պայմանավորված է ԿԱՐՄԻՐ ԿԻՐԱԿԻՒՄ խորհրդով - քաջությամբ և արկնակալ պայքարով ընդդեմ աշխարհի այլասերիչ սովորությունների:

**ՇԱՐԱԿԱՆ ՏԵՐ ՅԵՐԿԵՆԻՑ ԳԿ.
«ՁԱՍՏՈՒԱԾԱՅԻՆ ԶԳԵՐԵՉՄԱՆԱԻՆ»**

Չաստուածային զգեբեզմանուն բոլորեալ դասք հրեշտակաց, տեսանէին պտէրն յարուցեալ ի գեբեզմանէն:

Աստուածասէր կանայքն եկին ի գերեզման փրկչի անոյշ իւղօք եւ խնկօք, յօծանել զմարմինն տէրունական:

Լուսապայծառ հրեշտակն նստէր ի վերայ վիմին, աւետարանէր կանանցն, յարեաւ փրկիչն տիեզերաց:

Հրեշտակների դասերը աստվածային գերեզմանի շուրջը հավաքված, տեսնում էին Տիրոջը՝ գերեզմանից հարություն առած:

Աստվածասեր կանայք, Փրկչի գերեզմանին եկան անուշ յուղերով և խունկերով՝ օծելու Տէրունական մարմինը:

Վեմի վրա նստած լուսապայծառ հրեշտակը կանանց ավետում էր,- Տիեզերքի Փրկիչը Հարություն առավ:

Միրո և Խաղաղության Արեգակը՝ Հիսուս Քրիստոս, թող միշտ ներկայություն լինի ձեր սրտերում և ընտանիքներից ներս: Ամեն: